

כמו ישראל בנפשות, באדם, פן הפתל בעולם, בארץ.

חסון ותקיף בכות האיתנים לאלהיו, מחזיק הוא את עמדתו בכל חליפות מערכות הדורות וקורותיהם, בכל התמורות והשנויים, החללות והעזועים, הבאים עלי ארץ ודריה, - אשר הוא בתוכם ואתם. וגם אם קלון התרבו מכה את מראהו, גם אם אותות התרס בולטים מעל גביו, ועגנות השפמו, מאפילות את זקרו, גם אם בסבכי מבואות אפלים ומטפנים נסתר הוא מעין רואים, וגם אם נדחק ונלחץ הוא מתגרת יד שכניו המקיפים אותו מכל צד, להפיג את גבולו, לזכאהו ולבלע את נחלתו, - פתלמיש צור נצב הוא על משמרתו, מבלי מוש ומפלי הפגם בקרבו וגאווה הפנימי תמים ונאדר בעו עצמיותו, המתגלה לבעל עינא פקיקא גם בעד כל אלה וגם על ידי כל אלה. כי שרד חמדת הקדש הוא, קדש משכני עליון, ובמפלאות סגלת קיומו זאת עד הוא למאריעות עולם ולקורות דורות של אלפי שנות תרבות האדם. כי עד-הלאומים עומד הוא על גביהם ומעיד הוא עליהם, על גלגולי המלכי חיייהם, על מקורות ורמי רוחותיהם ועל מוצאות נתיבות פעליהם, ומעיד הוא בהם - בכות קיום חיייהם, בערך תכן רוחותיהם ובמעמד כח פעליהם.

יש לבבות ויש לבבות. יש לבות-אדם ויש לבות-אבנים.

יש אבנים ויש אבנים. יש אבני דמה ויש אבנים - לבבות.

כמו ישראל "לב האמות", לב האדם, פן הארץ ומקום קדשה בקרבה - לב העולם" ולבם של ישראל. ומכל קצות הארץ, ומכל פנות העולם, גם מכל תפוצות הגולה, וזרמות ועולות שפעות העבודה שבלב" דרך גדות-המזרח של הארץ, דרך העיר הזאת ודרך הבית הזה. וכן האבנים האלה, שארית פלישת הר ביתנו, שהם לנו "בקרשתם אף-על-פי שהם שוממים", כי "שכינה לא וזה מעולם מתקל מערכי", ורוח אלהים חיים קדש ישראל, המשכין שמו שם, לעולם מרחף הוא עליהם ומחיה אותם בתביון צדו בכל מעבה ערמות עפר רקבון התרס, - האבנים האלה לבבות הם לנו.

כי הארת השכינה, החיה והקדושה, שכינת אלהים חיים ומלך עולם, אלהי ישראל וגואלו, אינה מסתלקת לגמרי ממקום-משכנה זה גם במצב החרבן, וגם במצב הגלות, וגם בכל התרפתקאות השונות, הפלילות והפרסיות, לפי ערך המצבים והמגנים השונים, המרוקמים או המדקאים, בהמשך הכוון האלהי קורא הדורות ומכוננם, ואת אחרונים הוא, והשכינה אשר "מעולם לא וזה מתקל מערכי" - ו"בכל מקום שגלו ישראל שכינה עמם" וחוזרים ונמשכים, בחסן קדש חייניותם, נימי האבנים-הלכות האלה, וכנסת ישראל, ה"מתרפקת על דודה" באשר יודעת היא כי גם בכל הצרות והמזרות הלא הוא - "בין שדיה ליון" - יודעת היא, כי "הנה זה עומד אחר פתלנו".

יודעת היא, כי בהגאלה היא מגלותה, לשוב לארץ-חיה ולמקום לבכה ומכון קדשה, באין הפסק של פוור הכחות בין נקדת-הלב ובין אבני האורבן, - אז הלא גם השכינה תצא מגלותה, ותחזור ותקבע בכל עז פארה בבית חיה, לתחיות ולגאל עמים ועולמים. ישיב לא נאמר כי-אם ושב וקבץ" ומצפה ומתכוננת ועובדת ומכינה היא לתשועת גוי ואלהיו בגאלת-עולם.

למיתו וזאת לא
לכבודו

רבו ז"ל היה אומר שכאשר הוא נמצא ליד הכותל הוא מרגיש שהוא נמצא במרכז העולם, ברובו של עולם, נפגש עם נשמת הכל, עם נשמת ההיסטוריה, עם סגולת האומה. האידיאל הלאומי שמאחד את האומה לדורותיה. הוא מרגיש שהוא נמצא במקום הכי גבוה בעולם מצד אחד היה אומר שהוא מרגיש טהרה, טהרה מכל הקטנות מכל הצמצומים ומכל החשבונות הפעוטות שממלאים את החיים. התרוממות של היטהרות מכל הקטנות, כמו במקרה יחד עם זה מרגיש הוא, שעומד במקום הכי גבוה בעולם ומשקיף מבאן על כל העולם, על כל ההיסטוריה, על כל המציאות. לעילא ולעילא. וזהו דגשה של אדם גדול ליד הכותל.

הוא 145

כמוכן בכל המדרגות שבארץ, מופיעה לעילא ולעילא העליוניות של ירושלים.

ירושלים היא עיר הבירה שלנו, עיר הבירה של "נצח ישראל", עיר הבירה של הממלכה שלנו, של המדינה שלנו. כל הפטופטים וכל הקשקושים של הגויים על בינאופי ירושלים, הם דברים בטלים שאינם חשובים ואינם משנים דבר. כמוכן, כל תקפה של ירושלים היא בכך שהיא מרכז המדינה שלנו, ועל ירושלים זאת שהיא בירת המדינה שלנו, יש הגדרה מיוחדת של הרמב"ם. במקומות אחרים הוא מגדיר להלכה את עליונותה של ירושלים: "ירושלים היא מקדש". את הכיטוי מדינה ומקדש, תופס הרמב"ם תפיסה כזאת שירושלים היא מקדש. ירושלים היא בירת המלוכה, בירת המדינה, והיא מקדש, היא כולה בית-מקדש. כמוכן, יש מדרגות בבית-המקדש, והמון נקודות מצטרפות.

נאמר דבר פשוט יותר. אנו נוהגים להלכה מוזמן קדמונים בסדר התפילה ליפול נפילת אפיים רק במקום שיש ספר תורה. דין זה המוכר בשולחן ערוך, ב"משנה ברורה" ובשאר מפרשים נכון בכל ארץ-ישראל. אך נהוג מקדמת רנא, שבירושלים אין צורך בספר תורה. כך נקבע שירושלים היא מקום נפילת אפיים. ירושלים כולה מקדש וכולה ספר תורה. כל שטח ירושלים - ארון הקודש, כל שטחה של ירושלים - מקדש.

יש יחס מיוחד לירושלים, היא מלכות, היא מקדש והיא ארון ד'. בגמרא, ירושלים נקראת שמו של הקדוש-ברוך-הוא. "ושם העיר מיום, ד' שמה". ירושלים היא מלכותית-מדינית והיא עצמיות אלוהית.

מגיעים משנה לשנה ואפילו מיום ליום, וצריך להכיר את ההגיגות הזאת. צריך מפעם לפעם להתבונן בחגיגות הזאת, באושר הזה ובזכות הזאת. הגענו למצב הזה של שלמות: "הלה בעוד אל נוח קדש". הגענו לזה שהתאחדנו, התחיינו, התרבקנו במציאות הפוליטית, הצבאית, הממלכתית, הכללי-ישראלית, הציבורית והיהודית של ירושלים. ככל שאנו נדבקים בחייניות האלהית הירושלמית, יותר ויותר, מתגלה בנו שקידת התורה של תורת ארץ-ישראל, ולימוד המצוות התלויות בארץ; אין זה לחיים.

האמת היא מואתת ה

הכותל המערבי

יחס עולם לא וזה שכניה מכותל המערבי" (שמות רבה ב, א). יום ליום ושנה ושנה לשנה תבני אומר. עם כל פנישה שלנו עם הכותל המערבי, מסתבא מתחדש משוה. מתחדש משוה בקשרו אל הכותל, ומתכוול אליו, ושוב מאיתנו אל הכותל. מלעין בקדש. מדרגות, מדרגות, להתבררות גלווי וביטויי הקדש אליו שייכותנו או אל הקדש. הדידות או ושייכותנו, ונחלה ממע למעם בבטוים, וחמסכותנו הזו גדולה מאוד, ענקית. כאן על יד הכותל המערבי, באזור השכינה, כמוכן שיש לתעמיק ולברר. חורו כבר פעמים רבות. ישן אבני דומם אבנים דוממות, בנגוד לעומת, חי ומדבר. אבל שיק גם אבני לבבות, לבבות ממש. לב, זה מרכז, מרכז החיים, משם יוצא ומתמשך זרם חיים לכל אברי הגוף. כך תן ממש האבנים האלה, מתמשכים קוים, קוים חן מרכז. מרכז חייט, בית חייט, דרס, ומתוכן, מתמשכים קוים, קוים של חיים, מדרגות מדרגות של חיים, לכל - אלפי רבבות עמך בית ישראל. אל אשר עמו פה, נפגש עם האבנים, ואל אשר נפגש אתן ממרחקים. נקוה, שבקרוב, אין ספק שבעוד זמן מסוים, רוב המלכותים של כלל ישראל חיו כאן.

שנים שלבים בגילוי הקדש. מתגלים מצבים שלא חלמנו עליהם, אפילו לא חיינו בחלומים.

לב זה חיוניות. וישנה עובדה כזו של חיוניות כלל ישראלית. חיוניות זו, היא השכינה, שלא וזה מכותל המערבי, קשורה דבוקה וקיימת. ומכאן ישנה גם התפרטות. אל כל יחיד. יויפח באפיו נשמת חיים, ואדם שחא בעל נפש ורוב דעת, יש לו מקום לתפוס את החיוניות הכלל ישראלית האלהית הזאת ואת פרטיה.

לב הוא מרכז, מרכז החיים, משם יוצא ומתפשט זרם חיים לכל אברי הגוף. כך הן ממש האבנים האלה, אלה שכאן לפנינו הן מרכז. מרכז חיינו, בית חיינו. דרכן ומתוכן מתמשכים קוים, קוים של חיים, לכל אלפי רבבות עמך בית ישראל, אל אשר עמו פה, נפגש עם האבנים, ואל אשר נפגש אתן ממרחקים. והוסיף רבנו ואמר "לב זה חיוניות. וישנה עובדה כזו של חיוניות כלל ישראל, חיוניות זו, היא השכינה שלא וזה מכותל המערבי. קשורה דבוקה וקיימת. ומכאן ישנה גם התפרטות על כל יחיד ויויפח באפיו נשמת חיים. ואדם שהוא בעל נפש ורוב דעת, יש לו מקום לתפוס את החיוניות הכלל-ישראלית האלוקית הזאת ואת פרטיה" (מתוך התורה הגואלת ח"א עמ' רטו).

הוא 145